

Boros Imre: Politizáló jegybankok

2014 augusztus 25. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

Kétség sem fér ahhoz, hogy a pénzgazdálkodás és az áruforgalom rohamos elterjedése állami akarat megtestesüléseként hozta létre a központi bankokat, {...}

{...} amelyeket a törvényes fizet?eszközként m?köd? bankjegyek kizárólagos forgalmazásának jogával is

felhatalmazott az államhatalom, miközben éppen ebb?l a törvény erejével minden más bankot kizárt.

A jegybanki függetlenség csírái a brit világbirodalomban jöttek létre.

Innen ered a központi bankok jegybanki megnevezése. Gyakori volt az az eset, amikor az államhatalom a részére forrásokat biztosító pénzintézetet juttatta központi banki szerephez. Bizonyítottan ez volt a helyzet a legels? európai jegybank, a svéd Riksbank esetén is, ugyanúgy, mint a Bonaparte Napóleon által alapított Banque de France létrejöttekor. Az államhatalom és központi bankja mondhatni egy húron pendült, nem lehetett beszélni holmi arisztokratikus elkülönülésr?l, f?leg nem függetlenségr?l.

A jegybanki függetlenség csírái a brit világbirodalomban jöttek létre azzal, hogy az államhatalom és a gyarmatbirodalmon felhízott pénzarisztokrácia (a londoni City) a gyakorlatban máig tartó egyenrangúságra tett szert azzal, hogy az államhatalom rászorult a City forrásaira, utóbbi pedig igénybe vehette az államhatalmat (f?ként a hadsereget) a világpiacon való terjeszkedéshez. A barna és a vörös diktatúra azonban továbbra is szoros pórázon tartotta saját központi bankjait, a Reichsbankot és a Goszbankot, nem is eredménytelenül, ha a két diktatúra által kiépített világhatalmi pozíciókra gondolunk. Ezt semmiképpen nem lehetett volna megvalósítani jegybanki függetlenség mellett. Utóbbi a második világháború után és nagyon hangsúlyosan a volt szovjet blokk összeomlása után vált szinte axiómaszer? tétellé az euroatlanti térségben, ami bizonyítást sem igényel, hiszen olyan egyértelm?. A tétel általános neoliberális dogmává merevedése egy id?ben ment végbe azzal a folyamattal, ami országcsoportokat tett pénzügyi értelemben nyitottá, és szüntetett meg mindenfajta pénzm?veleti korlátozást. A gyakorlatban ez azt jelentette, hogy a láthatatlan világhatalommá vált pénzt?ke akadály nélkül cikázhat a ma még országhatárokkal beosztott bolygón, azaz pénzt hozhat létre és vonhat ki bárhol tetszése szerint – hol támogatva, hol romokba döntve a kormányok autonóm gazdaságpolitikáját.

Ennek tükrében lesz érthet? és világos, hogy ebbe a világképbe egyáltalán nem illeszkedik be az a fajta jegybank, amely valamilyen mértékben a helyi kormány függésében van, annak alárendelt, hiszen így még gátat szabhatna a pénzt?ke vidám profithalászásának, ide-oda cikázásának. S?t, „rosszabb” esetben netán kifejezetten lokális célokra teremtene pénzt, s ezzel esetleg a profithalászatnak is útját állná.

Az elvárásoknak megfelel?en rendszerváltó nagyjaink nem késlekedtek, a jegybanki függetlenséget már 1991-t?l törvénybe iktatták azzal a kitétellel, hogy a független jegybank sajátos eszközeivel a kormány gazdaságpolitikáját is

köteles támogatni.

A gyakorlatban ez nem látszott.

Az elmúlt negyedszázad magyarországi történelme azt igazolta, hogy a baloldali kormányok alatt soha nem hangzott el sem hazai, sem nemzetközi kritika a jegybanki függetlenség kormányzati korlátozásáról, jobboldali kormányzat idején meg szinte másról nincs is szó, mint a jegybanki függetlenséget „ostromló” kormányzatról. A leginkább szembet?n? különbség a Simor András vezette jegybank óta figyelhet? meg. Simor a 2008-as válság kitörésekor a jegybanki vezet? kamatot az egekbe (tizenegy és fél százalékra), messze az infláció fölé emelte. Tette ezt úgy, hogy közben a legtöbb központi bank inkább gyorsan csökkentette a kamatot, több ezek közül messze az aktuális infláció szintje alatt tartotta. Ezek éppen ezzel serkentették a gazdaságot. A gazdaság növekedési esélyeit megsemmisít? hazai kamatszint miatt az akkori balliberális kormánynak egy rossz szava sem volt, mondván, a jegybank független, ezért azt csinál, amit jónak lát. A brutális kamat ezután elriasztotta a forinttól a hazai ügyfeleket, ezzel is magyarázható a tetemes devizaalapú hitelállomány állandósulása. Némi mérséklés után Simor a 2010-ben belép? Orbán-kormányt ismét kamatemeléssel üdvözölte. A hét százalékkal messze az infláció felett tartott alapkamat csak akkor kezdett mérsékl?dni, amikor a monetáris tanácsban a korábbi egyf?s Simor-ellenzék többségbe került. Az új jegybanki vezetés pedig gyors egymásutánban hozta a kamatokat a reális szintre.

Felmerül a kérdés, hogy Simor független volt-e vagy inkább politizált a jegybankkal? Szerintem kétség sem férhet ahhoz, hogy ez utóbbiról volt szó. 2010-ig felzárkózott a kormány nemzetközi befektet?ket kiszolgáló kurzusához, „így támogatta annak gazdaságpolitikáját”, 2010 után pedig a magas kamatokkal akadályozta a kormány gazdaságpolitikáját. Számokban kifejezve a jegybank eszeveszett monetáris politikája következtében 2010-ig a kormánnyal egyetértve, majd a váltás után annak ellenében az ország ezermilliárdokban mérhet? nagyságrendben veszített forrásokat.

Bár a jegybank az országtól független volt, teljes mértékben a pénzt?ke iránymutatását, irányvonalát követte, annak politikáját folytatta. Ez nem szakmai hiba volt, hanem maga a hazaárulás, eddig büntetlenül.

Nem mindenhol van ez azonban így. Lengyelországban legutóbb leleplez?dött egy politikailag motivált jegybanki „csíny”. A jegybankelnök az el?nyös kormányzati finanszírozásért cserébe a belügyminisztert?l kérte az akadékoskodó pénzügyminiszter leváltását, ami meg is történt. A beszélgetés (más, nem éppen demokratikus szellem? dialógusokkal egyetemben) napvilágra került. Az ügyben már folyik az ügyészi vizsgálódás. Mikor jutunk el oda, hogy legalább megvizsgáljuk, hogy Simor jegybanki függetlensége okán vagy nagyon is motivált politikai célok érdekében tékozolt el ezermilliárdokat?

Boros Imre – magyarhirlap.hu

Tisztelt olvasók! Legyenek olyan kedvesek és támogassák "lájkukkal" a **Flag Polgári Magazin** facebook oldalát, a következ? címen: https://www.facebook.com/flagmagazin
- Minden "lájk számít, segíti a magazin m?ködését!

Köszönettel és barátsággal!

www.flagmagazin.hu

Ajánló